

บรรณานุกรม

ก. เอกสารชั้นต้น

๑. เอกสารที่ยังไม่ตีพิมพ์

- เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ปีกที่ ๑ แฟ้มที่ ๒/๑ เรื่องคำแถลงนโยบาย
ของรัฐบาล (พ.ศ. ๒๔๗๕ - พ.ศ. ๒๔๘๐)
- _____ . ปีกที่ ๑ แฟ้มที่ ๓๓/๑ เรื่องคำสั่งนายกรัฐมนตรี
- _____ . ปีกที่ ๑ แฟ้มที่ ๓๕/๑ เรื่องคำปราศรัย
สุนทรพจน์ ของนายกรัฐมนตรี
- _____ . ปีกที่ ๕ แฟ้มที่ ๑๕/๕ เรื่องพระราชทานยศ
จอมพล
- _____ . ปีกที่ ๑๔ แฟ้มที่ ๓๗/๑๔ เรื่องแนวทาง
ปฏิบัติของรัฐมนตรี
- _____ . ปีกที่ ๑๗ แฟ้มที่ ๒/๑๗ เรื่องการวางราก
ฐานให้คนไทยมีความรักชาติ เกียรติ วินัย
- _____ . ปีกที่ ๑๗ แฟ้มที่ ๒/๑๗ เรื่องให้อบรมคนไทย
ให้รู้จักการค้า
- _____ . ปีกที่ ๑๗ แฟ้มที่ ๒/๑๗ เรื่องเพิ่มจำนวน
ประชากร
- _____ . ปีกที่ ๑๗ แฟ้มที่ ๒/๑๗ เรื่องโครงการ
บูรณะและส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชน
- _____ . ปีกที่ ๑๗ แฟ้มที่ ๕/๑๗ เรื่องสงวนอาชีพ
ไว้ให้คนไทย การจัดหางานและบังคับผู้ไร้อาชีพให้ทำงาน และเรื่องเกี่ยว
ด้วยอาชีพต่าง ๆ

เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๘/๑๓ เรื่องนายแพ่ง
มุนนาค

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๒๕/๑๓ เรื่องจอมพล
แปลก พิบูลสงคราม ที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๓๗/๑๓ เรื่องอำนาจ
หน้าที่ของนายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารสูงสุด

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ จดหมายลับจาก
นายกรัฐมนตรี ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่องการปฏิบัติราชการ

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องกรรมการ
วินิจฉัยสมรรถภาพและวินัยข้าราชการ

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องนายกรัฐมนตรี
ต้องการลายมือชื่อราชการ

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องให้ข้าราชการ
การรายงานเมื่อมีผู้ให้สินบนและชี้แจงแก่ราษฎรให้เลิกการให้สินน้ำใจแก่
ข้าราชการ

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องกวักขัน
ข้าราชการให้ทำงานโดยเคร่งครัด

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องให้ข้าราชการ
การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล และตามคำสั่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องให้กล่าวคำ
สวัสดิ์ในโอกาสแรกเมื่อพบกัน

..... ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องคำสั่ง
จอมพล ป. พิบูลสงคราม ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ถึง นายทวี

มุนนาค

- เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องอบรม
ข้าราชการให้เล่นกีฬา และเล่นฟันเมืองในวันพุธ ^{๒๘}
- ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องคำสั่งนายก
รัฐมนตรีเกี่ยวกับการทำงานของข้าราชการ ^{๒๘}
- ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๔๗/๑๓ เรื่องควบคุมให้
ข้าราชการปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของกฎหมายกับมิให้ข้าราชการใช้
อำนาจหน้าที่กดขี่ข่มเหงเบียดเบียนราษฎร
- ปีที่ ๑๓ แฟ้มที่ ๕๗/๑๓ จดหมายส่วนตัว
ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ ถึง
นายทวี บุญยเกตุ
- ปีที่ ๒๔ แฟ้มที่ ๔/๒๔ เรื่องการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง
- ปีที่ ๒๔ แฟ้มที่ ๔/๒๔ เรื่องคดีพระยา
เทพหัสดิน กับพรรคพวก控告ว่าทำเอกสารใส่ร้ายรัฐบาล
- ปีที่ ๒๔ แฟ้มที่ ๔/๒๔ เรื่องคดีกบฏ ^{๓๐}
กรมขุนชัยนาทนเรนทรกับพวก
- ปีที่ ๒๔ แฟ้มที่ ๓/๔๔ เรื่องสมาคมคณะ
ราษฎร
- ปีที่ ๔๔ แฟ้มที่ ๘/๔๔ เรื่องคำปฏิญาณของ
พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการซึ่งให้ไว้ต่อคณะราษฎร
- ปีที่ ๔๔ แฟ้มที่ ๑๑/๔๔ เรื่องคณะราษฎร
ส่งผู้แทนออกไปปาฐกถา
- ปีที่ ๑๖/๔๔ เรื่องผู้มีชอกกลัวโทษรัฐบาล
พระยามโนปกรณนิติธาดา และขอให้พิจารณาเค้าโครงเศรษฐกิจของหลวง
ประดิษฐ์มนูธรรม

- เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ปีที่ ๔๔ แฟ้มที่ ๒๒/๔๔ เรื่องรายงาน
ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
- ปีที่ ๔๔ แฟ้มที่ ๒๓/๔๔ เรื่องพระราชวงศ์
กล่าวความเป็นเสียนนามแก่ความสงบ
- ปีที่ ๔๔ แฟ้มที่ ๒๔/๔๔ เรื่องทรงพระราชดำริ
ถึงความปลอดภัยของคณะรัฐบาลที่ถูกบังคับให้ออก
- ปีที่ ๔๔ แฟ้มที่ ๒๗/๔๔ เรื่องการยึดอำนาจ
การปกครอง เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖
- ปีที่ ๔๔ แฟ้มที่ ๓๔/๔๔ เรื่องคำแถลงการณ์
ของคณะราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕
- ปีที่ ๔๔ แฟ้มที่ ๓๕/๔๔ เรื่องรายงานผู้สืบ
ราชการลับ
- ปีที่ ๖๒ แฟ้มที่ ๒/๖๒ เรื่องข่าวและบทความ
หนังสือพิมพ์จีน
- ปีที่ ๖๒ แฟ้มที่ ๒๑/๖๒ บทความจากหนังสือ
พิมพ์ต่างประเทศ
- ปีที่ ๖๒ แฟ้มที่ ๔๔/๖๒ การประชุมให้
สัมภาษณ์ของ นายไพโรจน์ ชัยนาม อธิบดีกรมโฆษณาการ เมื่อวันที่ ๕
กรกฎาคม ๒๔๘๕
- ปีที่ ๖๒ แฟ้มที่ ๔๕/๖๒ เรื่องคำให้สัมภาษณ์
ของนายกรัฐมนตรี แก่หนังสือพิมพ์
- ปีที่ ๖๓ แฟ้มที่ ๓๕/๖๓ เรื่องคำขอหรือ
คำซักและคำแถลงการณ์ หรือใบปลิวของพวกกบฏ
- ปีที่ ๔๕ แฟ้มที่ ๓๗/๔๕ คำสั่งของจอมพล
ป.พิบูลสงคราม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เรื่องการปฏิบัติราชการของข้าราชการ
การ สั่งเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕

เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ปีที่ ๕๕ ตอนที่ ๑/๕๕ เรื่องมอบอำนาจ
ให้นายกรัฐมนตรี

..... ปีที่ ๕๕ ตอนที่ ๑/๕๕ เรื่องมอบอำนาจ
ให้นายกรัฐมนตรีสั่งการแทนคณะรัฐบาลสยามสงคราม

..... ปีที่ ๕๕ ตอนที่ ๔๖/๕๕ เรื่องศาลพิเศษ
..... ปีที่ ๑๔๓ ตอนที่ ๒๖/๑๔๓ บทสนทนา

มัน - คง

..... ปีที่ ๑๕๔ ตอนที่ ๘/๑๕๔ จกหมายส่วนตัว
ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ถึง ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๘๖

..... ปีที่ ๑๕๖ ตอนที่ ๖/๑๕๖ ต้นฉบับรัฐธรรมนูญ

..... ปีที่ ๑๕๖ ตอนที่ ๘/๑๕๖ เรื่องกรรมการ
ธรรมนูญหรือรัฐธรรมนูญ

..... ปีที่ ๑๕๖ ตอนที่ ๘/๑๕๖ เรื่องการปฏิบัติ
ตามรัฐธรรมนูญ

..... ปีที่ ๑๕๘ ตอนที่ ๑๒/๑๕๘ เรื่องเสนอร่าง
รัฐธรรมนูญ

..... ปีที่ ๑๖๓ ตอนที่ ๓๐/๑๖๓ เรื่องบำเหน็จ
ความชอบในการปราบกบฏ

..... ปีที่ ๑๖๓ ตอนที่ ๓๘/๑๖๓ คำขอ คำขำค
แถลงการณ์ หรือใบปลิวของพวกกบฏ

..... ปีที่ ๑๖๓ ตอนที่ ๔๔/๑๖๓ เรื่องคำสั่งผู้
รักษาการฝ่ายรัฐบาล เนื่องในการปราบกบฏ

..... ปีที่ ๑๖๓ ตอนที่ ๕๕/๑๖๓ เรื่องเกี่ยวกับ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่างมีกบฏ

เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ปีที่ ๑๖๖ แฟ้มที่ ๒๓/๑๖๖ เรื่องสิทธิและ
หน้าที่ของประเทศไทยในความเป็นกลาง

..... ปีที่ ๑๓๐ แฟ้มที่ ๓/๑๓๐ เรื่องตั้งคณะ
กรรมาธิการพิจารณาหาทางทำให้รัฐธรรมนูญมั่นคง

..... ปีที่ ๑๓๐ แฟ้มที่ ๑๑/๑๓๐ จดหมายราชการ
จากเลขาธิการในพระองค์ ถึง พระยาพหลพลพยุหเสนา ลงวันที่ ๖
พฤศจิกายน ๒๔๗๑

..... ปีที่ ๑๕๐ แฟ้มที่ ๕๑/๑๕๐ หนังสือทวน
ที่ ๑๒๑/๒๔๘๘ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๘

..... ปีที่ ๑๕๐ แฟ้มที่ ๕๒/๑๕๐ สำเนา
พิพากษาศาลฎีกา

..... ปีที่ ๑๕๐ แฟ้มที่ ๘/๑๕๐ กติกาสัญญา
พันธไมตรีไทย - ญี่ปุ่น

..... ปีที่ ๑๕๐ แฟ้มที่ ๘/๑๕๐ เบ็ดเสร็จเกี่ยว
กับอนุญาตให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศไทย

..... ปีที่ ๑๕๐ แฟ้มที่ ๕/๑๕๐ เรื่องมอบอำนาจ
ให้รัฐบาลในภาวะคับขัน

..... ปีที่ ๑๕๐ แฟ้มที่ ๕๒/๑๕๐ เรื่องอาชญากร
สงคราม

..... ปีที่ ๑๕๐ แฟ้มที่ ๕๕/๑๕๐ เรื่องจัดตั้ง
สภาการสงคราม

..... ปีที่ ๑๕๑ แฟ้มที่ ๑๑/๑๕๑ เรื่องการส่งเสริม
ให้ประชาชนนิยมทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์

..... ปีที่ ๒๑๖ แฟ้มที่ ๑/๒๑๖ เรื่องไทยขอปรับ
ปรุงเขตแดนค้ำฉินโคจัน (เรียกดินแดนคืน)

เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ปีที่ ๓๑๖ ตอนที่ ๑๖/๒๑๖ เรื่องเครื่องบิน
ฝรั่งเศสลำประเทศไทย

..... ปีที่ ๒๑๕ ตอนที่ ๖/๒๑๕ เรื่องกรรมการ
ดำเนินการเตรียมการย้ายกระทรวงทบวงกรม

..... ปีที่ ๒๑๕ ตอนที่ ๘/๒๑๕ เรื่องเกณฑ์แรงงาน
และสิ่งของเกี่ยวกับการก่อสร้างไปจังหวัดเพชรบูรณ์

..... ปีที่ ๒๑๕ ตอนที่ ๕๕/๒๑๕ เรื่องคนเกณฑ์
ไปสร้างเมืองเพชรบูรณ์ ตาย ทูพลภาพ และการให้ค่าทำศพและทำขวัญ

..... ปีที่ ๒๒๒ ตอนที่ ๓/๒๒๒ เรื่องนิยมไทย

..... ปีที่ ๒๒๒ ตอนที่ ๑๐/๒๒๒ เรื่องการควบคุม
การปฏิบัติตามกฎหมายบำรุงรักษัม

..... ปีที่ ๒๒๒ ตอนที่ ๑๘/๒๒๒ เรื่องความ
สำคัญในการปรับปรุงรักษัมของชาติ

..... จดหมายจากเลขาธิการนายกรัฐมนตรีถึง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒ ที่ น.ว.๑๕๘/๒๔๔๗ เรื่องขอให้ไป
ประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ในวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๔๗

..... จดหมายลับ - เฉพาะ - ความมาก
ที่ ร. ๕๒๕๕/๒๔๔๗ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๗ จากนายกรัฐมนตรี
ถึงผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

..... จดหมายลับ - เฉพาะ - ความมาก เลข
ที่ ๕๔๔๑/๒๔๔๗ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๗ จากนายกรัฐมนตรี
ถึงอธิบดีกรมตำรวจ

..... จดหมายลับที่ ๒๔/๒๔๔๘ ลงวันที่ ๑๐
มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๘ จากประธานคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติ
ลาชญากรสงคราม ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. หนังสือความที่ ๑๒๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่องคำพิพากษาในคดีอาชญากรรมสงคราม

หนังสือความมาก ที่ ๑๒๗/๒๕๕๕ จากประธานกรรมการตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่องคำพิพากษาในคดีอาชญากรรมสงคราม

- รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี. วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕
- วันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
- ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๖ วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
- ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑
- ครั้งที่ ๗/๒๕๕๑ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๒ วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒
- วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๔๘/๒๕๕๒ วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๒ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๖๒/๒๕๕๒ วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๖๔/๒๕๕๒ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒
- พิเศษ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๖๗/๒๕๕๒ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๗๑/๒๕๕๒ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- วันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๘๔/๒๕๕๒ วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- ครั้งที่ ๘/๒๕๕๓ วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
- ครั้งที่ ๕/๒๕๕๓ วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
- พิเศษ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี:

- ครั้งที่ ๓๖/๒๕๕๖ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓
 พิเศษ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔
 ครั้งที่ ๓๑/๒๕๕๔ วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔
 ครั้งที่ ๓๐/๒๕๕๔ วันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
 ครั้งที่ ๔๘/๒๕๕๔ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔
 ลับ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔
 พิเศษ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕
 ครั้งที่ ๓๓/๒๕๕๕ วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕
 พิเศษ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖
 พิเศษ ครั้งที่ ๖/๒๕๕๖ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์
 พ.ศ. ๒๕๕๖
 พิเศษ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
 พิเศษ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖
 พิเศษ วันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

กองจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารรัชกาลที่ ๕ บ.๑.๔/๑ เจ้านายและข้าราชการ
 กราบถวายบังคมทูลถวายความคิดเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงระเบียบราชการ
 แผ่นดิน ร.ศ. ๑๐๓

กองจดหมายเทศาภิบาล. เอกสาร ร.๖ ม.๓๑/๖๔ พระราชหัตถ์เลขา

พระราชทานเจ้าพระยามรราช เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ร.ศ. ๑๓๐

_____ . เอกสาร ร.๖ สบ.๐๐๑/๑๒ สำเนาพระราชหัตถ์

(ลับ) ลงวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ถึงกรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ

_____ . เอกสาร ร.๗ ๑๕.๑/๑ เรื่องหนังสือพิมพ์ลงข่าว

เสียดสีห้ามต่อข้าราชการ (๑๕ มกราคม - ๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๔)

_____ . เอกสาร ร.๗ ร.ล.๑๐๑/๗ เรื่อง นายปรีดี

พนมยงค์ (๒๕ มีนาคม ๒๔๖๕ - ๔ เมษายน ๒๔๗๐)

_____ . รายงานการประชุมกวีรัฐมนตรีสภา ครั้งที่ ๔๕/๒๔๗๔

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๔

_____ . เอกสาร ร.๗ ก.๑/๕ เรื่องแก้ไขเปลี่ยนแปลงราช

การทหารบก เพื่อเข้าสู่ศุภฤกษ์และเรื่องโครงการทหาร พ.ศ. ๒๔๗๕

(๒๖ มีนาคม - ๒๑ มิถุนายน ๒๔๗๕)

_____ . แผนกบันทึกเหตุการณ์ บันทึกเหตุการณ์เดือนมกราคม

๒๔๘๔

_____ . แผนกบันทึกเหตุการณ์ ปฏิทินเหตุการณ์สงครามอินโดจีน

และสงครามโลกครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๘๓ - พ.ศ. ๒๔๘๕

กองประวัติศาสตร์ทหารเรือ. แฟ้มกบฏบวรเดช โอวาท และคำสั่งของผู้บัญชาการ

ทหารเรือในคราวเกิดกบฏ พ.ศ. ๒๔๗๖

_____ . ห้องสมุดพิบูลสงคราม. สมุดสั่งการฝ่ายทหาร เล่ม ๔ (๒๖ กรกฎาคม ๒๔๘๔)

_____ . สมุดสั่งการฝ่ายพลเรือน เล่ม ๒ (๒๓ มกราคม ๒๔๘๖)

_____ . สมุดสั่งการฝ่ายพลเรือน เล่ม ๑ (๑๔ มีนาคม ๒๔๘๖)

_____ . สมุดสั่งการฝ่ายทหาร เล่ม ๒ (๒๒ มีนาคม ๒๔๘๖)

_____ . สมุดสั่งการเพชรบูรณ์ (๕ ตุลาคม ๒๔๘๖)

๒. เอกสาร ชั้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว

- รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. (สามัญ) ครั้งที่ ๑/๒๔๙๕ วันที่ ๒๘ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๔๙๕
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๑/๒๔๙๖ วันที่ ๒๒ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๔๙๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๒/๒๔๙๖ วันที่ ๒๕ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๔๙๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๓/๒๔๙๖ วันที่ ๒๖ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๔๙๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๖/๒๔๙๖ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๔๙๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๑๖/๒๔๙๖ วันที่ ๓๑ สิงหาคม
พ.ศ. ๒๔๙๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๒๑/๒๔๙๖ วันที่ ๕ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๙๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๒๒/๒๔๙๖ วันที่ ๒๔ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๙๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๕๘/๒๔๙๖ วันที่ ๓๑ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๙๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๓/๒๔๘๐ วันที่ ๒๓ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๘๐
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๓/๒๔๘๑ วันที่ ๒๖ มกราคม
พ.ศ. ๒๔๘๑
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๘/๒๔๘๑ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๘๑

- รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. (สามัญ) ครั้งที่ ๒๑/๒๕๔๑ วันที่ ๑๐ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๔๑
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๒ วันที่ ๒๘ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๔๒
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๒๕/๒๕๔๓ วันที่ ๑๑ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๔๓
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๕/๒๕๔๔ วันที่ ๒๘ สิงหาคม
พ.ศ. ๒๕๔๔
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๘/๒๕๔๔ วันที่ ๒๕ มกราคม
พ.ศ. ๒๕๔๕
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ วันที่ ๑๐
มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕
- _____ (วิสามัญ) ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๔ - ๒๕๔๕
วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๒/๒๕๔๖ วันที่ ๑ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๔๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๓/๒๕๔๖ วันที่ ๒ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๔๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๔/๒๕๔๖ วันที่ ๘ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๔๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๕/๒๕๔๖ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๔๖
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๕/๒๕๔๗ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๔๗
- _____ (สามัญ) ครั้งที่ ๕/๒๕๔๗ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๔๗

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. (สามัญ) ครั้งที่ ๕/๒๔๘๗ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม

พ.ศ. ๒๔๘๗

..... (สามัญ) ครั้งที่ ๖/๒๔๘๗ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม

พ.ศ. ๒๔๘๗

..... (สามัญ) ครั้งที่ ๗/๒๔๘๗ วันที่ ๑ สิงหาคม

พ.ศ. ๒๔๘๗

..... (สามัญ) ครั้งที่ ๒๕/๒๔๘๘ วันที่ ๒๗ กันยายน

พ.ศ. ๒๔๘๘

..... (สามัญ) ครั้งที่ ๒๘/๒๔๘๘ วันที่ ๘ ตุลาคม

พ.ศ. ๒๔๘๘

ประกาศของทางราชการ

"ประกาศจัดระเบียบป้องกันราชอาณาจักร" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๒

กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

"รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๕ วันที่ ๑๐ ธันวาคม

พ.ศ. ๒๔๗๕

"พระราชบัญญัติว่าด้วยความเป็นคอมมิวนิสต์ พุทธศักราช ๒๔๗๖" ราชกิจจานุเบกษา

เล่ม ๕๐ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖

"พระราชกฤษฎีกาให้เปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรและตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ พุทธศักราช

๒๔๗๖" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๐ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖

"ประกาศรัฐมนตรีได้ออก" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๐ วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖

"พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพิเศษ พุทธศักราช ๒๔๗๖" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๐

วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

"พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๖"

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๐ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

- "พระราชบัญญัติเกลือ พุทธศักราช ๒๔๘๑" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ วันที่ ๒๐
มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
- "พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช ๒๔๘๑" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ วันที่ ๒๒
มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
- "พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๑" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๕ วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๑
- "ประกาศตั้งและแต่งตั้งรัฐมนตรี" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ วันที่ ๒๐ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๘๑
- "พระราชบัญญัติเลิกเลื้อน (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๒" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๖ วันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒
- "พระราชบัญญัติจัดกาารกู้เงินภายในประเทศเพื่อกการเกษตรและเพื่อกการอุตสาหกรรม
พุทธศักราช ๒๔๘๒" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ วันที่ ๑๗ เมษายน
พ.ศ. ๒๔๘๒
- "ประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและรัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงการต่างประเทศ" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ วันที่ ๑๗
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๒
- "พระราชบัญญัติการสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ เพื่อประโยชน์แห่งครัวเรือน พุทธศักราช
๒๔๘๒" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ ภาค ๒ วันที่ ๒๖ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๘๒
- "คำชักชวนของรัฐบาล เรื่องฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาติไทย" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๗ ภาค ๑ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๓
- "พระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรม พุทธศักราช ๒๔๘๓" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๗
ภาค ๒ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๓

"คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี กล่าวแก่มวลชนชาวไทยโดยทางวิทยุกระจายเสียง
เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๓" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๗

ภาค ๒ วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๓

"ประกาศตั้งผู้บัญชาการทหารสูงสุด แม่ทัพบก แม่ทัพเรือ แม่ทัพอากาศ" ราชกิจจา
นุเบกษา เล่ม ๕๗ ภาค ๒ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๓

"ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่องตั้งที่ปรึกษาการทหารและรองผู้บัญชาการทหาร
สูงสุด" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๗ ภาค ๒ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๔๘๓

"ประกาศใช้วันที่ ๑ มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘
ภาค ๑ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๔

"เรื่องใช้อนุสัญญาสันติภาพและบรรดาภาคผนวกระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส"
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

"พระราชบัญญัติจัดการปกครองดินแดนที่ประเทศไทยได้คืนจากประเทศฝรั่งเศส"
พุทธศักราช ๒๔๘๔" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๒๒
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

"พระราชกำหนดหน้าที่ของคนไทยในเวลารบ พุทธศักราช ๒๔๘๔" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔

"แถลงการณ์เรื่องหน้าที่ของคนไทยในเวลารบ" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘
ภาค ๒ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔

"พระราชบัญญัติจำกัดสิทธิคนไทยผู้กระทำความผิดต่อประเทศชาติ" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔

— "พระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมซึ่งประชาชนชาวไทยจักต้องปฏิบัติตาม พุทธศักราช
๒๔๘๔" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๒๓ กันยายน
พ.ศ. ๒๔๘๔

"พระราชบัญญัติจัดหางานให้ผู้ใช้วิชาชีพ พุทธศักราช ๒๔๘๔" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘
ภาค ๒ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔

"พระราชบัญญัติขอทาน พุทธศักราช ๒๔๘๔" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๒
วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

"ประกาศตั้งแม่ทัพบก แม่ทัพเรือ แม่ทัพอากาศ พุทธศักราช ๒๔๘๔" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔

"ประกาศกำหนดค่านาง ผู้บัญชาการทหารสูงสุด พุทธศักราช ๒๔๘๔" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔

"พระราชบัญญัติมอบอำนาจให้รัฐบาลในภาวะคับขัน พุทธศักราช ๒๔๘๔" ราชกิจจา
นุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

"พระราชบัญญัติให้อำนาจในการเตรียมการปกครองประเทศ พุทธศักราช ๒๔๘๔"
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

"ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ให้นายพลตำรวจเอก อุดม อุดมเดชจรัส รัฐมนตรีช่วย
ว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้สำเร็จราชการแทนนายกรัฐมนตรี และ
ตำแหน่งที่นายกรัฐมนตรีดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรี" ราชกิจจา
นุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

"ประกาศใช้กฎอัยการศึก" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๑๐ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๘๔

"ประกาศตั้งและแต่งตั้งรัฐมนตรี" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๒ วันที่ ๑๖
ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

"คำแถลงการณ์เกี่ยวกับการประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา"

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๑ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕

"ประกาศตั้งนายกรัฐมนตรี" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ ภาค ๑ วันที่ ๑๐ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๘๕

"ประกาศตั้งและแต่งตั้งรัฐมนตรี" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ ภาค ๑ วันที่ ๑๐
มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

"แถลงการณ์เรื่องจำกัดจำนวนหนังสือพิมพ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทย
ในปัจจุบัน" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ ภาค ๑ วันที่ ๑๐ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๘๕

"คำแถลงนโยบายของรัฐบาล" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ ภาค ๑ วันที่ ๑๓
มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

"พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พุทธศักราช ๒๔๘๕" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๕ ภาค ๑ วันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

"พระบรมราชโองการเรื่องยกเลิกบรรดาศักดิ์" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕
ภาค ๑ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

"ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องปรับปรุงตัวอักษร" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕
ภาค ๑ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕

— "พระราชกฤษฎีกาการกำหนดอาชีพและวิชาชีพไว้สำหรับเฉพาะคนไทย พุทธศักราช
๒๔๘๕" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ ภาค ๑ วันที่ ๕ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๔๘๕

"สุนทรพจน์ของประธานผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๕๕ ภาค ๑ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕

"คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี แก่มวลชนชาวไทย เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้า
วันชาติ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๕" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕
ภาค ๑ วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

"รัถธิ์มนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช
๒๔๘๕" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๕ วันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

"ประกาศยุบตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด และรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ
แต่งตั้งแม่ทัพใหญ่และรองแม่ทัพใหญ่" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑
วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๗

"พระบรมราชโองการให้คำประกาศยกเลิกบรรดาศักดิ์เป็นโมฆะ" ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๖๒ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๘

"ประกาศยุบตำแหน่งที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๒
วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘

"ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องแต่งตั้งกรมการตามพระราชบัญญัติอาชญากรรม
สงคราม พุทธศักราช ๒๔๘๘" ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๒ วันที่ ๑๑
ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

"ประกาศกระทรวงเกษตราธิการ" ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๕๗ วันที่ ๒๑
มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๗

ข. เอกสารชั้นรอง

๑. ภาษาไทย

กมล จันทร์ศิริ สิทธิพลชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน พระนคร :
โรงพิมพ์รุ่งเรืองรักษ์, ๒๕๐๖

กมล สมวิเชียร พัฒนาการเมืองไทย พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักศึกษา
แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๓

กรมศิลปากร เนื่องในงานเปิดวรรณคดีสมาคมแห่งประเทศไทย นะ ทำเนียบสามัคคีชัย
(วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๘๕) พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๘๕

กรมโฆษณาการ การเสียดินแดนแก่ฝรั่งเศส พระนคร : โรงพิมพ์พานิชกุลผล,
๒๔๘๓

ประมวลรัฐธรรมนูญและระเบียบวาทธรรมนูญแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒)
พระนคร : โรงพิมพ์พานิชกุลผล ๒๔๘๔

กองทัพบก วันกองทัพบก ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕ พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์และการเมือง ๒๕๕๕

กรมพล ท่องธรรมชาติ ความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เฟื่องอักษร ๒๕๐๘

..... รัฐสภาในระบอบการปกครองของไทย พระนคร :

โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักข่าวแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔

กระทรวงมหาดไทย ที่ระลึกวันสถาปนา ๑ เมษายน ๒๕๐๘ พระนคร : โรงพิมพ์
กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๐๘

กระทรวงอุตสาหกรรม อนุสรณ์ครบรอบ ๒๕ ปี ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๐ ไม่ปรากฏ
สถานที่พิมพ์

เกียรติ เรื่องของนายควง พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรเสรีการพิมพ์,
๒๕๑๓

เกรียงศักดิ์ พิทยานะ ยิงเป้า ๑๘กบฏ พระนคร : สำนักพิมพ์ศิริศาสตร์, ๒๕๑๗
ซจักษัย นุรักษ์พันธ์ การเมืองและพรรคการเมืองของไทยนับตั้งแต่แรกจนถึงปัจจุบัน
พระนคร : บางสะพานการพิมพ์, ๒๕๑๑

ศทาคำ หลุมศพสยาม พระนคร : โอเดียนการพิมพ์ ๒๕๐๘

คณะรัฐมนตรี คำสละราชสมบัติของรัชกาลที่ ๙ : เรื่องพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติ พระนคร : โรงพิมพ์ยั้งทวี, ๒๕๑๘

จุลจักรพงษ์ พระองค์เจ้า เจ้าชีวิต พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๐๕

จรูญ กุวานนท์ ชีวิตการต่อสู้ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม พระนคร : โรงพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๑๖

ฉันทนา (นามแฝง) X.O. Group เรื่องภายในขบวนการเสรีไทย พระนคร :
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๘๕

ชด หัสบำเรอ และปรีชา สามัคคีธรรม ๓๕ ปีแห่งยุคประชาธิปไตย พระนคร :
ห้างหุ้นส่วนจำกัดมิตรเจริญการพิมพ์, ๒๕๑๑

ชนม์ ชมพูนุช ม.ร.ว. : ชีวประวัติและการต่อสู้ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

พระนคร : สำนักพิมพ์ประมวลสาส์น, ๒๕๐๗

ชัยอนันต์ สมุทวณิช ลัทธิการเมือง กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์,
๒๕๑๘

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และชิตติยา กรรณสูต (ผู้รวบรวม) เอกสารการเมืองการ
การปกครอง พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคนอื่น ๆ สัตว์การเมือง พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช ๒๕๑๓

ดิเรก ชัยนาม การทูต พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง
๒๕๕๐

เคื่อน บุนนาค ท่านปรีดีรัฐบุรุษอาวุโสผู้วางแผนเศรษฐกิจคนแรกของไทย พระนคร :
โรงพิมพ์ศิลปอักษร ๒๕๐๐

ท. ประทีปเสนา จอมพล ป. ชุนศึกผู้ไร้แผ่นดิน พระนคร : พัฒนาการพิมพ์
๒๕๐๗

ไทรน้อย พระยาพหล พระนคร : สำนักพิมพ์ไอเคียนส์โตร์ ๒๕๔๗

_____ ประชาธิปไตย ๕๕ ปี กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, ๒๕๑๘
_____ ประสบการณ์ ๓๔ ปี แห่งระบอบประชาธิปไตย พระนคร : สำนักพิมพ์แพรว
พิทยา, ๒๕๐๘

นราธิปพงศ์ประพันธ์ กรมหมื่น ประวัติการทูตไทย พระนคร : โรงพิมพ์ไทยเกษม
๒๕๑๘

นรนิติ เศรษฐบุตร และชาญวิทย์ เกษตรศิริ บันทึกพระยาทรงสุรเดช เมื่อกวันปฏิวัติ
๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ พระนคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๑๘

เนตร เขมะโยธิน พล.อ. ชีวิตนายพล พระนคร : โรงพิมพ์อักษร, ๒๕๑๐
_____ งานใต้ดินของพันเอกโยธี พระนคร : บริษัทชนะ

การพิมพ์ ๒๕๐๐

บุญเรือง จุลรักษา การเมืองในประเทศไทย พระนคร : โรงพิมพ์มิตรไทย ๒๔๘๘

ป. วัชรารักษ์ คนหนังสือพิมพ์ พระนคร : อมรการพิมพ์ ๒๕๐๖

ปรีดา คานตระกูล นายกวางกับแม่ทัพป่วน พระนคร : โรงพิมพ์ยิ้มศรี ๒๔๘๒

ปรีดี พนมยงค์ บางเรื่องเกี่ยวกับการตั้งคณะราษฎรและระบอบประชาธิปไตย

พระนคร : โรงพิมพ์นิติเวชย์, ๒๕๑๘

ประจวบ ทองอุไร สิ้นยุคมืด พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ ๒๕๐๐

ประยูร ภมรมนตรี พลโท ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, ๒๕๑๘

ประเสริฐ ภัทมะสุคนธ์ รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (๒๔๗๕ - ๒๕๑๐)

กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช. ชุมชุมช่าง ๒๕๑๗

ผิน ชุณหะวัณ ชีวิตกับเหตุการณ์ของจอมพล ผิน ชุณหะวัณ พระนคร : โรงพิมพ์

ประเสริฐศรี, ๒๕๑๓

พ่าย วิจารณ์ภาค ยุคหมื่น พิมพ์ครั้งที่ ๒ พระนคร : โรงพิมพ์ส่องแสงบุตร,

๒๕๑๕

พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย ประชาธิปไตยกับกระบวนการเมืองในประเทศไทย พระนคร :

โรงพิมพ์วัฒนาธรรมสงคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๒

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พวงยิวแห่งบูรพาทิศ พระนคร : โรงพิมพ์

โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๖๘

เมืองไทยจึงตื่นเกิด พระนคร : โรงพิมพ์

โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๘๑

ไพบุลย์ ช่างเขียน ลักษณะสังคมไทยและการปกครองของไทย พระนคร : โรงพิมพ์

ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔

มาลัย ชูพินิจ บันทึกจอมพล พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ๒๔๘๕

มัญญู บริสุทธี คณะรัฐมนตรี พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๘

รอง ศยามานนท์ ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, คู่มือนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พระนคร : โรงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, ๒๕๐๗

ประวัติโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

พระนคร : โรงพิมพ์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, ๒๕๒๐

เลื่อน ศรภักย์วาณิช แผนร้ายของข้าพเจ้า พระนคร : สำนักพิมพ์ศภากัญ,

๒๕๑๒

วิชัย บำรุงฤทธิ์ บันทึกนักปฏิวัติไทย พระนคร : โรงพิมพ์เจริญวิทย์ ๒๕๑๗

วิเทศกรณี ยุคหมิ่น พระนคร : โอเคียนการพิมพ์ ๒๕๐๓

ความเป็นมาแห่งประชาธิปไตย พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม

๒๕๑๑

ศักดิ์ มาสุขนิรันดร์ การปกครองของไทย พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี

๒๕๑๔

ศรีพนม สิงห์ทอง ๑๒ จอมพลไทย พระนคร : เกษมสัมพันธ์การพิมพ์ ๒๕๐๖

สงบ สุริยรินทร์ ประวัติ ๑๑ นายกรัฐมนตรี พระนคร : โรงพิมพ์ประเสริฐอักษร

๒๕๐๒

ประวัตินายกรัฐมนตรี พระนคร : ประจักษ์การพิมพ์ ๒๕๑๔

สิงห์โต สุริยาอักษร ประวัติและดวงชาติ ๑๑ นายกรัฐมนตรีเมืองไทย

พระนคร : บริษัทรามสาสน์ ๒๕๑๕

สิริ เปรมจิตต์ ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบประชาธิปไตย ๓๐ ปี พระนคร :

โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, ๒๕๐๕

ชีวิตทางการเมืองของจอมพล ป.พิบูลสงคราม พระนคร :

โรงพิมพ์อักษรสาสน์ ๒๕๐๐

สุพจน์ ตานตระกุล ชีวิตและงานของ ดร.ปรีดี พนมยงค์ พระนคร : ประวิทย์

การพิมพ์ ๒๕๑๖

สุพัศรา สุภาพ สังคมไทยและวัฒนธรรมไทย พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
๒๕๑๘

สังข์ พัทธินัย ความนึกในกรุงซัง พระนคร : บริษัทประสารชัย, ๒๕๑๘

สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย รวบรวม เบื้องแรกประชาธิปไตย พระนคร :
มิตรนราการพิมพ์, ๒๕๑๖

สมทร สุรักชกะ ๒๖ การปฏิวัติไทยและรัฐประหารสมัย ๒๐๘๘ ถึง ๒๕๐๒
พระนคร : โรงพิมพ์สื่อการพิมพ์, ๒๕๐๓

เสาวรักษ์ ตัวตายแต่ชื่อยัง พระนคร : เกอกุลการพิมพ์ ๒๕๐๘

เสื้อน สุภโสภณ ชีวิตทางการเมืองของพระยาฤทธิอัคนย์ พระนคร : วัชรินทร์-
การพิมพ์, ๒๕๑๘

หลุย ศิริวัต ประชาธิปไตย ๑๓ ปี พระนคร : โรงพิมพ์วิบูลกิจ, ๒๕๑๓

๑. พิบูลสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม ๑ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์-
มนตรี ๒๕๑๘

๒. พิบูลสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม ๒ กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์
๒๕๑๘

๓. พิบูลสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม ๓ กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์
๒๕๑๘

๔. พิบูลสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม ๔ กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์
๒๕๑๘

๕. พิบูลสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม ๕ กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์
๒๕๑๘

เอกช เรย์ ชีวประวัติบรรพชนชั้นนำของไทย พระนคร : โรงพิมพ์ประเสริฐอักษร
๒๕๐๘

Harol M. Vinacke, A History of Far East in Modern Times New York
: Appletion Century Crafts Inc., 1961

Rigg Fred W. Thailand : The Modernization of a Bureacratic polity
Honnolulu : East West Center press, 1966

Skinner William Chinese Society in Thailand New York : Cornell
University press 1962

Wilson David A. Politics in Thailand Ithaca, N.Y. Cornell Univer-
sity press 1962

ค. หนังสือพิมพ์

ศรีกรุง ฉบับพิเศษ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕

ศรีกรุง ฉบับวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

ดวงประทีป ฉบับวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

กรุงเทพวารศัพท์ ฉบับวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖

ไทยใหม่ ฉบับวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖

กรุงเทพวารศัพท์ ฉบับวันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖

ไทยใหม่ ฉบับวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

บางกอกใหม่ ฉบับวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

กรุงเทพเคลิเมย์ ฉบับวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

ไทยใหม่ ฉบับวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗

_____ ฉบับวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗

_____ ฉบับวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗

_____ ฉบับวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗

ศรีกรุง ฉบับวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

_____ ฉบับวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

_____ ฉบับวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๘

ศรีกรุง ฉบับวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๘
_____. ฉบับวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘
_____. ฉบับวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๘
_____. ฉบับวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑
ไทยใหม่ ฉบับวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๑
ประมาญวัน ฉบับวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑
_____. ฉบับวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑
_____. ฉบับวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
ไทยใหม่ ฉบับวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
_____. ฉบับวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
_____. ฉบับวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
ประมาญวัน ฉบับวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
ศรีกรุง ฉบับวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๒
สุภาพบุรุษ ฉบับวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๒
_____. ฉบับวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๒
ประชาชาติ ฉบับวันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๒
_____. ฉบับวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๒
ไทยใหม่ ฉบับวันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๓
_____. ฉบับวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๓
_____. ฉบับวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๓
ศรีกรุง ฉบับวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕
_____. ฉบับวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕
_____. ฉบับวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕
ประชาชาติ ฉบับวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕
ศรีกรุง ฉบับวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๕

ประมวญวัน ฉบับวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๖

ศรีกรุง ฉบับวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

____. ฉบับวันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

____. ฉบับวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๗

ไทยใหม่ ฉบับวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

____. ฉบับวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

____. ฉบับวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

____. ฉบับวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๙

____. ฉบับวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๙

____. ฉบับวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๙

____. ฉบับวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๙

____. ฉบับวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๙

____. ฉบับวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๙

____. ฉบับวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๐

____. ฉบับวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๐

ไทยราษฎร์ ฉบับวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๐

ง. วิทยานิพนธ์

จุลลา งอนรถ, ม.ล. "กำเนิดและความเป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย"

วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓

ปอ ชัชชัย "การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายของไทยในภาวะสงคราม

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๑ - ๒๔๘๓" วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๖

พรภิรมย์ เลี่ยมธรรม "บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลง
การปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒" วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย, ๒๕๑๖

ภูวกล ทรงประเสริฐ "นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย

วีณา มโนพิโมกษ์ "ความขัดแย้งภายในคณะราษฎร" วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต
แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐

ยุพเรศ มิลลิกัน "บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต
แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๐

จ. บทความและวารสาร

กรมศิลปากร พระราชดำริและพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ อำมาตย์โท น.จ. ศุข
ปรารอดมมาลาสน์ วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๑

ประกาศสำนักพระราชวังเรื่องระเบียบบรรเลงเพลงครุฑใน
พระราชพิธีการต่าง ๆ พร้อมด้วยประวัติเพลงชาติและเพลงสรรเสริญ
พระบารมี พิมพ์ในงานสถาปนากิจศพ นางสอาด สิงหพรรค วันที่ ๘ มิถุนายน
๒๕๑๕

โคทม อาริยา "ประเทศไทยและทหาร" มหาวิทยาลัย ๒๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๖

ชัยอนันต์ สมุทวณิช "อุดมการณ์ความเป็นจริงในการเมืองไทย" วารสารสังคม
ศาสตร์ปริทัศน์ ป.๔ น.๑ สิงหาคม ๒๕๑๓

แถมสุข นุ่มนนท์ "เมืองไทยยุคเชื้อผู้นำ" วารสารธรรมศาสตร์ ป.๖ น. ๑
(มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๑๕)

- ปรีชา หงส์ไกรเลิศ "บทบาทของทหารกับการพัฒนาการเมืองไทย" กระทบ
 ทองธรรมชาติ, รวบรวม การเมืองและการปกครอง คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๓
- ปรีดี พนมยงค์ "เกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและระบอบประชาธิปไตย"
รัฐศาสตร์ ๑๔ หนังสือประจำปีการศึกษา ๒๕๑๔ คณะรัฐศาสตร์ มหา
 วิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๑๔ : ๒๔๕ - ๒๖๒.
- "ความเป็นไปภายในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์" คำปราศรัย
สุนทรพจน์ บางเรื่องของ นายปรีดี พนมยงค์ และบางเรื่องเกี่ยวกับชบวนการ
เสรีไทย อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ร.ท. คุณ นิตยสุทธิ์
 วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๑๓ : ๔๔ - ๔๕.
- พงศ์เพ็ญ ศกุนตภัย "รัฐธรรมนูญกับความชอบธรรมแห่งอำนาจ" มหาวิทยาลัย
 นบพิต ๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๖ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๖
- ยงยุทธ นฤมิตรเรขการ "ประวัติคุณแม่อองค์ นฤมิตรเรขการ" อนุสรณ์ในงาน
ศพนางกิจศพ นางอองค์ นฤมิตรเรขการ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๕
- ระคม วงษ์น้อย "อุดมการณ์ทางการเมืองของทหารไทย" รัฐศาสตร์นิเทศ
 มีนาคม - เมษายน ๒๕๑๖ : ๒๐ - ๔๔.
- ลิขิต ชีรวะดิน "การเมืองกับประชาธิปไตย" รัฐศาสตร์นิเทศ (มีนาคม -
 เมษายน ๒๕๑๓)
- สืบแสง พรหมบุญ "ฐานะของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย" จุลสารเบื้องหลัง
เหตุการณ์ปัจจุบัน เล่ม ๕๕ (สิงหาคม ๒๕๑๔)
- สุจิต บุญนงการ "อำนาจทางการเมืองของผู้นำทหารไทย" ศึกษาเปรียบเทียบ
 ระหว่างจอมพล ป.พิบูลสงคราม กับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รักเมืองไทย
 ๒๕๑๔ : ๘๓ - ๑๒๔.
- สง่า ตีมาก "นิมิตต สำนู รูปาน กัตถุญกเวทิตา" อนุสรณ์ครบรอบ ๒๐ ปี
โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม ๒๕๑๐ : ๓๗ - ๔๗

เสถียร พันธรังษี "เป็นอธิบดีกรมศิลปากร" วิจิตรวาทการนสรณ์ เล่ม ๒,

๒๕๐๕

เหรียญ ศรีจันทร์ และ เนตร พูนวิวัฒน์ ปฏิวัติครั้งแรกของไทย ร.ศ.๑๓๐(๒๔๕๔)

นสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ ร.อ.ขุนทวยหาญพิทักษ์ วันที่ ๑๕ เมษายน

๒๕๐๓

ฉ. สัมภาษณ์

คุณหญิงเลขา อภัยวงศ์ สัมภาษณ์ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๘

ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม สัมภาษณ์ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๘

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช สัมภาษณ์ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ชีวประวัติโดยสังเขปของจอมพล ป.พิบูลสงคราม

ชีวิตครอบครัว

จอมพล ป.พิบูลสงคราม มีนามเดิมว่า เด็กชายแปลก ชิตตะสังคะ เป็นบุตรของ นายชึก และนางสำอาก ชิตตะสังคะ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๐ (ปีระกา) ณ บ้านปากคลองบางเขน จังหวัดนนทบุรี

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ทำการสมรสกับ นางสาวละเอียด พันธุ์แก้ว เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๕ ที่จังหวัดพิษณุโลก มีบุตรธิดารวมทั้งสิ้น ๖ คน คือ

๑. พลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม
๒. พลเรือตรี ประสงค์ พิบูลสงคราม
๓. นางจีรวาส์ ปันยารชุน
๔. นางรัชนิบูล ปรานีประชากร
๕. นางพัชรบูล แพรอดคา
๖. นายนิศย์ พิบูลสงคราม

เมื่อพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากการปฏิวัติ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ลี้ภัยการเมืองไปอยู่ยังต่างประเทศ และท้ายที่สุดได้ไปพำนักอยู่ ณ บ้านพักที่ตำบลชากามิไอโน ซานกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น และได้ถึงแก่อสัญกรรม ณ ที่แห่งนี้นี้ ด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ปัจจุบันอัฐิของจอมพล ป.พิบูลสงคราม อยู ณ วัดพระศรีมหาธาตุุ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

ศึกษาเบื้องต้น ณ โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี

๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยชั้นประถม

๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ศึกษาในโรงเรียนนายทหารปืนใหญ่ บางซื่อ

๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔

พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก

เดินทางไปศึกษาคณะ ๗ ประเทศฝรั่งเศส

เป็นเวลา ๓ ปี

ประวัติการรับราชการ

๑. ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรยศทหาร ดังนี้

๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นว่าที่ร้อยตรี

๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นร้อยตรี

๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นร้อยโท

๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๗๐ เป็นร้อยเอก

๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๗๓ เป็นพันตรี

๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๗๖ เป็นพันโท

๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๗๗ เป็นพันเอก

๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๗๘ เป็นนาวาเอก

๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๘๒ เป็นพลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี

๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๘๔ เป็นจอมพล จอมพลเรือ จอมพลอากาศ

๒. ได้รับพระราชสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์ ดังนี้

๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๗๒ เป็นหลวงพิบูลสงคราม

๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๘๔ ลาออกจากบรรดาศักดิ์

๓. ตำแหน่งทางราชการ

๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ตำแหน่งว่าที่นายร้อยตรีประจำกรมทหาร

ปืนใหญ่ที่ ๗ จังหวัดพิษณุโลก

๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์

๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นนายทหารคนสนิทของผู้บังคับการกรมทหาร

ปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์

- ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นนายทหารคนสนิทของผู้บังคับการกรมทหาร
ปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์
- ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖ ประจำกรมยุทธศาสตร์ทหารบก
- ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นผู้ช่วยนายทหารคนสนิทของเจ้ากรม
ยุทธศาสตร์ทหารบก
- ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ประจำกรมเสนาธิการทหารบก
- พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ไปศึกษาวิชาทหารปืนใหญ่เพิ่มเติม และถูกการทหาร
ณ ประเทศฝรั่งเศส
- ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๗๐ สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตร และถูกการ
ทหาร ณ ประเทศฝรั่งเศส แล้วกลับเข้าประจำ
กรมจเรทหารปืนใหญ่
- ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๗๒ ประจำกรมยุทธการทหารบก
- ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๗๒ เป็นหัวหน้ากองตรวจอากาศสำหรับไข่ทัพทดลอง
กรมจเรทหารปืนใหญ่
- ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๗๒ ประจำกรมเสนาธิการทหารบก
- ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๗๕ ประจำกรมจเรทหารบก
- ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๗๕ เป็นรองผู้บังคับการทหารปืนใหญ่
- ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๗๕ เป็นรัฐมนตรี
- ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๗๖ เป็นรัฐมนตรี
- ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๗๖ เป็นผู้รักษาราชการแทนผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก
ฝ่ายยุทธการ
- ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๗๖ เป็นรัฐมนตรี และเป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก
ฝ่ายยุทธการ
- ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๗๖ เป็นรัฐมนตรี

๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

เป็นรองผู้บัญชาการทหารบก และเป็นรองผู้
บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๑

๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๗

เป็นรองผู้บัญชาการทหารบก แต่ตำแหน่งเดียว

๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๗

เป็นรองผู้บัญชาการทหารบก และรักษา
ราชการแทนปลัดกระทรวงกลาโหม

๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๗

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๗

เป็นรองผู้บัญชาการทหารบก

๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๘

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ
รองผู้บัญชาการทหารบก

๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเกษตรธิการ

๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑

เป็นนายกรัฐมนตรี

๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑

เป็นผู้บัญชาการทหารบก

๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๒

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๓

เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการ
ทหารบก

๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

เป็นผู้บัญชาการทหารเรือพิเศษ และผู้บัญชา
การทหารอากาศพิเศษ

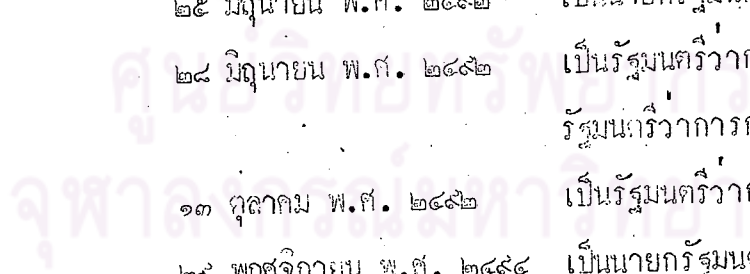
๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔

เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด

๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔

เป็นผู้บัญชาการทหารบก

- ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
- ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
- ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ ประจำกรมเสนาธิการทหารบก
- ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ เป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน
- ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ออกจากประจำการ เป็นนายทหารกองหนุนไม่มีเบี้ยหวัด (รับบำนาญ) สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
- ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นผู้บัญชาการทหารบก
- ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๑ กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก
- ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
- ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมชั่วคราว
- ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นนายกรัฐมนตรี

- ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
- ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นจเรทหาร
- ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นจเรทหารทั่วไป
- ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
เศรษฐกิจ
พ้นจากตำแหน่งจเรทหารทั่วไป
พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
วัฒนธรรม ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย
พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงกลาโหม
- ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์
- ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
สหกรณ์
- ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ ดำรงราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ชอกจากประจำการเนื่องจากครบเกษียณอายุ
เป็นนายทหารนอกราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ
สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖

ย้ายประเภทเป็นนายทหารพันราชการ สังกัด
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

๕. ตำแหน่งพิเศษ

๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๑

เป็นนายทหารประจำพระองค์ พลเอกสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๕

เป็นกรรมการกลางกลาโหม

๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒

๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

เป็นราชองครักษ์พิเศษ

๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๖

เป็นกรรมาธิการบำเหน็จบำนาญ และเป็น
กรรมการพิจารณางานและการบรรจุราชการ
ของกระทรวงพลเรือน

๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

เป็นกรรมการของสภากรรมการการรถไฟ

๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๙

เป็นอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑

เป็นอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒

เป็นศาสตราจารย์วิสามัญมหาวิทยาลัยวิชา
ธรรมศาสตร์และการเมือง

๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๓

เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และเป็นแม่ทัพบก

๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๔

เป็นกรรมการสภาอากาศไทย

๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

เป็นผู้บัญชาการทหารเรือพิเศษ และผู้บัญชาการ
ทหารอากาศพิเศษ

๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔

เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด

๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๐

เป็นประธานกรรมการจัดดำเนินการอุตสาหกรรม

- มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นประธานกรรมการจัดดำเนินการ
อุตสาหกรรม
- ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นประธานกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรม
ภาษาไทย
- ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นประธานกรรมการพิจารณาการเงินของชาติ
- ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นประธานคณะกรรมการสร้างอุตสาหกรรม
แห่งชาติ และอุตสาหกรรมเคมี
- ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นกรรมการสภาการศึกษาไทย
- ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นประธานสภาวิจัยปรากฏการณ์ธรรมชาติ
- ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นนายทหารพิเศษประจำกองทัพบก กองทัพเรือ
กองทัพอากาศ
- ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นประธานกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นสมาชิกวุฒิสภา
- ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นประธานกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นสถานายกกิตติมศักดิ์ในคณะลูกเสือแห่งชาติ
- ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒
- ๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นประธานกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นสักขีพยานในการสืบเชื้อพระบรมราชวงศ์
ในวันประสูติสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้า
วชิราลงกรณ
- ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อไป
- ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ เป็นประธานกรรมการสาขาเศรษฐิกิจการพานิช
ในสภาเศรษฐิกิจแห่งชาติ

- ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นประธานกรรมการจัดที่กินเพื่อความเป็นธรรม
แก่สังคม
- ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นนายกกองใหญ่ กองอาสาวิชาคืนแค้น
- ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งอธิการบดี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นประธานกรรมการสภာวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นนายทหารพิเศษประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๑
รักษาพระองค์
- ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นประธานกรรมการในคณะกรรมการสภา
วัฒนธรรมแห่งชาติ
- ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ พ้นจากตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๕. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ได้รับพระราชทาน ได้แก่

ก. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ของไทย มีดังนี้

- ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ เหรียญบรมราชาภิเษกรัชกาลที่ ๖
- ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘ เหรียญบรมราชาภิเษกรัชกาลที่ ๗
- ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๒ เสนอจนาภรณ์มงกุฎไทย
- ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๒ เหรียญจักรพรรดิมาลา
- ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ จตุรภรณ์มงกุฎไทย
- ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ เหรียญที่ระลึกงานฉลองพระนคร
- ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๗ เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ
- ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๗ เหรียญดุษฎีมาลา เข็มราชการแผ่นดิน
- ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ มหาชิรมงกุฎ
- ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๑ เหรียญรัตนาภรณ์รัชกาลที่ ๘ ชั้นที่ ๑

- ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๓ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๔ เหรียญชัยสมรภูมิ (ในกรณีพิพาทอินโดจีน)
- ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นพรัตน์ราชวรภรณ์
- ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ปฐมจุลจอมเกล้า พร้อมคชสายสร้อยทองคำ
- ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ รัตนวรภรณ์
- ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เหรียญช่วยราชการเขตภายใน (กรณีฉุกเฉินคราวสงครามมหาเอเซียบูรพา)
- ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เหรียญชัยสมรภูมิ (กรณีฉุกเฉินคราวสงครามมหาเอเซียบูรพา)
- ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เหรียญคุณวุฒิมาลา เข็มศิลปวิทยา
- ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๗ เหรียญกล้าหาญ (ในกรณีฉุกเฉินคราวสงครามมหาเอเซียบูรพา)
- ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เหรียญรัตนภรณ์รัชกาลที่ ๕ ชั้นที่ ๑
- ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๐ เหรียญราชการชายแดน

๖. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ได้รับจากต่างประเทศ มีดังนี้

- ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ การากาซาคเซอร์มัน
- ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ เครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎอิตาเลียนชั้นที่ ๑ สมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาลีพระราชทาน
- ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ เครื่องราชอิสริยาภรณ์เซนต์มอริส และเซนต์ลาซาร์ สมเด็จพระเจ้ากรุงอิตาลีพระราชทาน
- ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ เครื่องราชอิสริยาภรณ์กรังด์ครัวร์ เกลอเล เดอองคอนเนอร์ ประธานาธิบดีแห่งมหาชนรัฐฝรั่งเศสให้
- ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๒ ไโรซิงชัน ชั้นที่ ๑ สมเด็จพระจักรพรรดิญี่ปุ่นพระราชทาน

- ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เชนต์ไมเกิล และเชนคัยอรัช
ชั้นที่ ๑ พระเจ้ากรุงอังกฤษพระราชมาน
- ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ คอยด์เชนคอคาดเลอร์
ชั้น ๑ ทานพีทเวอร์ และนายกรัฐมนตรีแห่งไรช
เยอรมันไท
- ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ คอยอุยิกซี ชั้นสูงสุด ประคับคอกกีรี สมเด็จพระ
จักรพรรดิญี่ปุ่นพระราชมาน
- ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๖ ออร์เดอร์ ออฟ มิลิตารี เมอริค ชั้นที่ ๑ รัฐบาล
แห่งประเทศสเปนไท
- ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ดิกาตุนา ชั้นที่ ๑ ของประเทศฟิลิปปินส์
- ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ลิเยียน ออฟ เมอริค ชั้นสูงสุดของประเทศ
สหรัฐอเมริกา
- ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เลโอโปลด์ ชั้นที่ ๑ ของประเทศเบลเยียม
- ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เนเคอะสันเลอะ เลาว์ ชั้นที่ ๑ ของเนเธอร์แลนด์
- ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ บุนเคส เรนูปติก คอรตันด์ ชั้นที่ ๑ ของสหพันธ์
สาธารณรัฐเยอรมัน
- ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เมร์ไต เคดดา เรฟูบลิกา ชั้นที่ ๑ ของอิตาลี
- ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ กาเนปรอท ชั้นที่ ๑ ของเดนมาร์ก
- ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ลานข้างร่มขาว ชั้นที่ ๑ ของลาว
- ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๘ อรรถมหาสิริสุธรรมา ของรัฐบาลพม่า

รวบรวมจาก หอสมุดกระทรวงกลาโหม

ภาคผนวก ข.

คำให้สัมภาษณ์ของท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

(วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕)

ผู้เขียน

ลักษณะอุปนิสัยโดยทั่วไปของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นั้นมีลักษณะ
เช่นไร ?

ท่านผู้หญิงละเอียด

กินันแต่งงานเมื่อจอมพล ป. เป็นนายร้อยตรีแปลก นายร้อยตรีแปลก
เป็นนายทหารหนุ่ม รูปร่าง เป็นที่ตองตาของหญิง อย่างน้อย ๑ คน คือ
กินัน อุปนิสัยพูดน้อย ขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อต่อภาระงาน ฝึกทหารใน
กองร้อยของเธออย่างสม่ำเสมอ

ผู้เขียน

ก่อนไปศึกษาต่อ ณ ประเทศฝรั่งเศส จอมพล ป. พิบูลสงคราม เคย
ปรารภถึงลักษณะการปกครองของประเทศไทยในขณะนั้นว่ามีข้อบกพร่อง
อย่างไร ควรจะแก้ไขอย่างไร หรือไม่ ?

ท่านผู้หญิงละเอียด

ก่อนไปศึกษาต่อ ณ ประเทศฝรั่งเศส ท่านเป็นนายทหารที่เกรงรัก
ในวินัยของทหารไม่เคยปรารภถึงกิจการของบ้านเมืองหรือปรารภถึง
รัฐบาลเลย

ผู้เขียน

ท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เคยเล่าถึงมูลเหตุอันแท้จริงที่ทำให้ท่าน
ถกสนทนากับคณะราษฎร ดำเนินการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ บ้างหรือไม่ ?

ท่านผู้หญิงละเอียด

เรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้ พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีราย
ละเอียดอยู่ในหนังสือ "จอมพล ป. พิบูลสงคราม" โดย อ. พิบูลสงคราม
หน้า ๕๘ - ๕๘ และข้อความต่อ ๆ ไปในเล่มนี้ (เล่ม ๑)

ผู้เขียน

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ท่านจอมพลฯ เคยมีความเห็นทางการเมืองซัดกับสมาชิกในคณะราษฎรบ้างหรือไม่ ?

ท่านผู้หญิงละเอียก

มีอยู่ในหนังสือ "จอมพล ป. กับยุคสงคราม" เจม ๑ โศยละเอียก

ผู้เขียน

ระหว่างระบอบพฤษภา กับหลวงประดิษฐฯ ท่านจอมพลฯ มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับท่านผู้ใดมากที่สุด

ท่านผู้หญิงละเอียก

ท่านจอมพล ป. มีความสนิทสนมกับเจ้าคุณพระฯ ท่านผู้บังคับบัญชา กับหลวงประดิษฐฯ ฐานมิตร

ผู้เขียน

ท่านจอมพล ป. มีวิธีการหรือเทคนิคในการปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างไร จึงสามารถผูกจิตใจคนเหล่านั้นให้จงรักภักดีต่อท่านตลอดมา

ท่านผู้หญิงละเอียก

วิธีการหรือเทคนิคในการปกครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ก็คือ วินัย ข้อสัตย์สุจริต นำเห็นจากความชอบตามสมควร และความเหมาะสม

ผู้เขียน

เมื่อท่านจอมพลฯ ถูกลอบยิงและลอบวางยาพิษนั้น ท่านเคยปรารภถึงสาเหตุและเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างไรบ้าง?

ท่านผู้หญิงละเอียก

เมื่อท่านจอมพลฯ ถูกลอบยิงและถูกลอบวางยาพิษนั้น "ท่านพูดว่าเป็นเรื่องการเมือง"

ผู้เขียน

ท่านจอมพลฯ มีมายทหารคนสนิทกี่คน ? และในบรรดาคนสนิทเหล่านั้น ท่านจอมพลฯ ไว้วางใจผู้ใดมากที่สุด

ท่านผู้หญิงละเอียก

ท่านจอมพลฯ เป็นทหาร กังนั้เนคเสนทังเป็นนายทหารทั้งสาม
เหล่าทัพ คนสนิทคนหนึ่ง ก็คือ คุณเผ่า ศรียานนท์ คุณบุคลิกดี
วรรณมาศ นอกจากเจ้าไม่ได้ เพราะเวลาว่างเลยมานาน

ผู้เขียน

เมื่อท่านจอมพลฯ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งแรก (๑๖ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๘๑) ท่านมีวิธีการเลือกสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง
รัฐมนตรีร่วมคณะรัฐบาลอย่างไร ?

ท่านผู้หญิงละเอียก

เมื่อท่านจอมพลฯ ดำรงตำแหน่งนายภาฯ ครั้งแรกท่านเลือกบุคคลที่ไว้
วางใจ รื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีข้อเสียง เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป

ผู้เขียน

ภายหลังรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ นั้น ปรากฏว่า
มีบุคคลบางกลุ่มเรียกร้องให้ท่านเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ท่านจอมพลฯ มีความรู้สึกต่อเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างไร

ท่านผู้หญิงละเอียก

ภายหลังรัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ นั้น ปรากฏว่า
มีบุคคลกลุ่มหนึ่งเรียกร้องให้ท่านเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
นั้น ท่านจอมพลฯ มีความรู้สึกไม่ชอบเลย แต่ที่รับด้วยความจำใจ
และจำเป็น

ผู้เขียน

ในระหว่างที่ท่านจอมพลฯ ดำรงตำแหน่งนายภาฯ ทั้งสองระยะ
(พ.ศ. ๒๔๘๑ - พ.ศ. ๒๔๘๙ และ พ.ศ. ๒๔๙๑ - พ.ศ. ๒๕๐๐)
ท่านจอมพลฯ เคยปรารถนาถึงปัญหาในการบริหารประเทศบ้างหรือไม่
และปัญหาใดที่ท่านรู้สึกหนักใจมากที่สุด

ท่านผู้หญิงละเอียก

ท่านจอมพลฯ เคยปรารถนาถึงการบริหารประเทศ ก็คือ ท่านว่า
"ฉันทเวลาฉนี้ เหมือนอยู่ใต้อู่ที่อยู่นบนน้ำ จะลงไปข้างล่างเท่าไม่ถึง
ดินจะหลังขึ้นข้างบนก็ระหะกัชนใต้อู่"

ผู้เขียน

เมื่อท่านจอมพลฯ ท่านก็อยู่ ณ ประเทศญี่ปุ่น ท่านเคยร่ำรถึง
เรื่องราวและความเป็นมาในอดีตบ้างหรือไม่

ท่านผู้หญิงละเอียด

เมื่อท่านจอมพลฯ ท่านก็อยู่ ณ ประเทศญี่ปุ่น ท่านเคยพบกับคนญี่ปุ่น
ว่า "ผมพูดแล้ววขอโทษญี่ปุ่นคือโอกาสในเวลาสงครามค้าขาย ปาน
นี้คงเป็นมหาเศรษฐีไปแล้ว คนญี่ปุ่นตอบว่า "ทหารและคนญี่ปุ่น
ต้องการทำสงคราม ขณะนั้นก็เหมือนเห็นก้อนใหญ่กลิ้งลงมาจากยอด
เขาสูง เวลาตกลงมามีสิ่งใดขวางหน้าก็คอยยับยั้งไปเป็นผุยผง
ถึงนี้เมืองไทยอยู่กึ่งกลางเขา จึงถูกกระทบกระเทือนด้วยประการ
ฉะนี้ ภัยความเข็ดยั่วฉลาดของรัฐบาลไทย ชาตินไทยจึงหลบหลีก
จากก้อนหินใหญ่ที่ รอคอยไปได้"

ท่านจอมพลฯ ขณะอยู่ที่ญี่ปุ่น มีข้าราชการชั้นสูงสมัยสงคราม
และสมัยปัจจุบัน ตลอดจนคนญี่ปุ่นทั่ว ๆ ไปให้ความรักใคร่เอ็นดู
จอมพลฯ "พิบูลย์ชัย" เป็นอันมาก ถึงแก่มีกองานคนหนึ่งส่งเงินให้
จอมพลฯ ๑ พันเยน = ๒๐ บาท อัตราแลกเปลี่ยนเวลานั้น บอกว่า
ถ้าเก็บเงินใครจะส่งให้อีก เบื้องหมายไม่เชื่อชื่อ ที่คนญี่ปุ่นให้ความ
รักนับถือแก่จอมพลฯ เช่นนี้ เพราะจอมพลฯยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านไป
ทั้ง ๆ ที่ปะทะกับเพียงระยะสั้น

คนญี่ปุ่นรู้จักจอมพลฯ ในนามของ "พิบูลย์ชัย" แทนชาติไทย
มีหลักสูตรสอนในโรงเรียนถึง "พิบูลย์ชัย" ว่ามีคุณค่าต่อคนญี่ปุ่น
อย่างไร ฯลฯ

ศาลปกครอง

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐนิยมใช้ชื่อ ประเทศ, ประชาชน และสัญชาติ

โดยที่ชื่อของประเทศไทย มีเรียกกันเป็นสองอย่างคือ "ไทย" และ "สยาม" แต่ประชาชนนิยมเรียกว่า ไทย รัฐบาลเห็นสมควรถือเป็นรัฐนิยมใช้ชื่อประเทศให้ต้องตามชื่อเชื้อชาติ และความนิยม ของประชาชนชาวไทย ดังต่อไปนี้

ก. ในภาษาไทย

ชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้คำว่า "ไทย"

ข. ในภาษาอังกฤษ

๑. ชื่อประเทศ ให้ใช้ว่า

๒. ชื่อประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกรณีที่มีบทกฎหมายบัญญัติ คำว่า "สยาม" ไว้ตั้งแต่ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๒ เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๒

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยุทหารอากาศ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐธรรมนูญที่ ๒
เรื่อง การป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ชาติ

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ชาติไทยต้องเป็นที่ทอดทูนของชาวไทยอย่างสูง
สุดเหนือสิ่งใด ๆ การป้องกันรักษาชาติย่อมเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ร่วมชาติกัน
จักต้องป้องกันอันตรายหรือความเสื่อมโทรมของชาติที่อาจมีมาด้วยประการต่าง ๆ จึง
ประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

๑. ชนชาติไทยต้องไม่ประกอบกิจการใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์
และความปลอดภัยของชาติ
๒. ชนชาติไทยต้องไม่เปิดเผยสิ่งซึ่งอาจเป็นผลเสียหายแก่ชาติ ให้ชนต่าง
ชาติล่วงรู้เลยเป็นอันขาด การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ
๓. ชนชาติไทยต้องไม่ทำตนเป็นตัวแทน หรือเป็นปากเสียงของต่างชาติ
โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติไทย ต้องไม่ออกเสียงหรือแสดงตนเข้าข้างต่าง
ชาติ ในกรณีที่เป็นปัญหาระหว่างชาติ การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ
๔. ชนชาติไทยต้องไม่แอบอ้างชื่อชายที่ดินแทนชนต่างชาติ ในทางที่เป็น
ภัยแก่ชาติ การกระทำเช่นนั้นเป็นการทรยศต่อชาติ
๕. เมื่อปรากฏว่า มีผู้หนึ่งผู้ใดทรยศต่อชาติ เป็นหน้าที่ของชาวไทยต้อง
เอาใจใส่รับระงับเหตุนั้น

ประกาศมา ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

พิบูลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรฐนิยม ฉบับที่ ๓
เรื่อง การเรียกชื่อชาวไทย

ด้วยรัฐบาลเห็นว่าการเรียกชื่อชาวไทยบางส่วน ไม่คงตามชื่อเชื้อชาติ การเรียกชื่อแบ่งแยกคนไทยออกเป็นหลายพวกหลายเหล่า เช่น ไทยเหนือ ไทยอีสาน ไทยใต้ ไทยอิสลามก็ ไม่สมควรแก่สภาพของคนไทย ซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะ แบ่งแยกมิได้

จึงประกาศแก่รฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ให้เลิกการเรียกชาวไทยโดยให้ชื่อที่ไม่คงตามชื่อเชื้อชาติ และความ นิยมของผู้ถูกเรียก

๒. ให้ใช้คำว่าไทย แก่ชาติไทยทั้งมวลโดยไม่แบ่งแยก

ประกาศมา ณ วันที่ ๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๔

เรื่อง การเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นสิ่งสำคัญประจำชาติ พึงได้รับความเชิดชูเคารพของชาวไทยทั้งมวล จึงประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

๑. เมื่อได้เน้นการชักธงชาติขึ้น หรือลงจากเสาประจำสถานที่ราชการ ความเวลาปกติหรือไคยในเสียงแตรเคียว หรือนกหวีดเป่าค่านับ หรือให้อาณัติสัญญาณการชักธงชาติขึ้นหรือลดลง ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบ เครื่องแบบ หรือตามประเพณีนิยม

๒. เมื่อได้เห็นธงชัยเฉลิมพล ธงเรือรบ ธงประจำกองยุวชนทหาร หรือธงประจำกองลูกเสือ ซึ่งทางการเชิญผ่านมา หรืออยู่ที่ประจำแถวทหาร หรือหน่วยยุวชน หรือลูกเสือ ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบ เครื่องแบบ หรือตามประเพณีนิยม

๓. เมื่อไคยในเพลงชาติ ซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการก็ดี ซึ่งบุคคลบรรเลงในงานพิธีอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ให้ผู้ที่ร่วมงาน หรือที่อยู่ในงานนั้น แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบ เครื่องแบบ หรือประเพณีนิยม

๔. เมื่อไคยในเพลงสรรเสริญพระบารมี ซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการก็ดี ซึ่งบุคคลบรรเลงในโรงมหรสพ หรือในงานสโมสรใด ๆ ก็ดี ให้ผู้ที่ร่วมงานหรือผู้ที่อยู่ในโรงมหรสพนั้นแสดงความเคารพ โดยปฏิบัติตามระเบียบ เครื่องแบบ หรือตามประเพณีนิยม

๕. เมื่อได้เห็นผู้ใดไม่แสดงความเคารพดังกล่าวในข้อ ๑ - ๒ - ๓ และ ๔ นั้น สิ่งช่วยกันตักเตือนชี้แจงให้เห็นความสำคัญแก่การเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี

ประกาศมา ณ วันที่ ๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วย รัฏฐนิยม ฉบับที่ ๕
เรื่อง ให้ชาวไทยพยายามใช้เครื่องอุปโภคบริโภค
มีกำเนิดหรือทำขึ้นในประเทศไทย

เนื่องด้วยสถานการณ์ของโลกอยู่ในสภาพสงคราม ทุกประเทศ ทั้งที่เป็น
คู่สงครามและเป็นกลาง จำต้องสนับสนุนการเกษตร พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมของ
ชาติเป็นพิเศษ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่าถึงเวลาจำเป็นที่จะต้องชักชวนชาวไทย
ให้กระทำเช่นนั้น จึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประเทศเป็นรัฏฐนิยมไว้

๑. ชาวไทยพึงบริโภคแต่อาหารอันปราศจากสิ่งซึ่งมีกำเนิด หรือทำขึ้นใน
ประเทศไทย
 ๒. ชาวไทยพึงพยายามใช้เครื่องแต่งกายด้วยวัตถุที่มีกำเนิด หรือทำขึ้นใน
ประเทศไทย
 ๓. ชาวไทยพึงช่วยกันสนับสนุนงานอาชีพการเกษตร พาณิชยกรรม
และวิชาชีพของชาวไทยด้วยกัน
 ๔. กิจกรรมสาธารณูปโภค อันใด ที่รัฐบาลหรือชาวไทยจัดให้มีขึ้นแล้ว
ชาวไทยพึงพยายามใช้และสนับสนุน
 ๕. ชาวไทยผู้ประกอบการเกษตร พาณิชยกรรม งานอาชีพ หรือ
วิชาชีพ อันได้รับการสนับสนุนโดยรัฏฐนิยมฉบับนี้ ต้องพยายามรักษามาตรฐานปรับ
ปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นและดำเนินกิจการนั้น ๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตทุกประการ
- ประกาศมา ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๔

พิบูลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๒
เรื่อง ทำนองและเนือเพลงชาติ

คัวยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ทำนองและเนือเพลงชาติซึ่งได้ประกาศ
ใช้ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗ นี้ ทำนองเพลงเป็นที่นิยม แพร่
หลายตามสมควรแล้ว แต่เนือร้องจะต้องมีใหม่ เพราะชื่อประเทศได้เรียกว่า
ประเทศไทยแล้ว จึงได้ประกาศให้ประชาชน เข้าประกวดแต่งมาใหม่ บัดนี้
คณะกรรมการได้พิจารณาแล้ว ลงมติพร้อมกันตกลงตามบทเพลงของกองทัพบกโดย
ได้แก้ไขเล็กน้อย

จึงประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศไทยทวีมีชัย ชโย

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๘
เรื่อง ชักชวนให้ชาวไทยร่วมกันสร้างชาติ

โดยที่รัฐบาลเห็นว่า การที่ชาติของเราจะเจริญก้าวหน้าสมความปรารถนาอันดีได้ ย่อมอยู่ที่ข้าราชการจะต้องช่วยกันทำงานตามหน้าที่อย่างเข้มแข็ง และใฝ่ใจทุกวิถีทางที่จะช่วยสนับสนุนพี่น้องชาวไทยให้มีการประกอบอาชีพ โดยหวังให้ฐานะของคนทุกคนดีขึ้นเป็นลำดับ

อนึ่ง การสร้างชาติเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ ต้องช่วยกันอย่างพร้อมเพรียง ถ้าพี่น้องชาวไทยทุกพยายามแสวงหาอาชีพอันสุจริต สำหรับตนเองและครอบครัวโดยไม่เลือกงาน ประกอบการงานของตนให้มีรายได้พอที่จะทำนุบำรุงครอบครัวของตนให้รุ่งเรืองยิ่งขึ้นก็ย่อมจะทำให้ชาติของเราเจริญรวดเร็วโดยมีต้องสงสัย การที่พี่น้องชาวไทยช่วยกันทำงานเช่นนี้ ย่อมได้ชื่อว่าร่วมกันสร้างชาติ คณะรัฐมนตรีจึงลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

"ชาวไทยทุกคนต้องร่วมกันสร้างชาติ โดยทุกคนซึ่งมีกำลังกายก็ควรทำงานประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง ผู้ไม่ประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง ผู้ไม่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐานนับว่าเป็นผู้ไม่ช่วยชาติ และไม่ควรถูกนับถือของชาวไทยทั่วไป"

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

พิบูลสงคราม ป.
นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรฐนิยมฉบับที่ ๘
เรื่อง เพลงสรรเสริญพระบารมี

โดยที่ได้รับบัญญัติ ให้เรียกชื่อประเทศว่า ประเทศไทย รัฐบาลจึงเห็น
ควรแก้ไขบทเพลงสรรเสริญพระบารมี มิให้มีคำว่าสยาม และตัดทอนข้อความและ
ทำนองให้กระทัดรัดเหมาะสมยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศ
เป็นรฐนิยมแก้ไขบทเพลงสรรเสริญพระบารมีแบบพิศดาร ให้มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้าวงพุทธเจ้า	เอามโนและศิรกราน
นพพระภูมิบาล	บรมกษัตริย์ไทย
ขอบรรกาล	ช ประสงค์โค
จงสิทธิคัง	หวังวรหฤทัย
กุจถวายชัย	ชโย

ส่วนทำนองเพลงแบบสังเขปนี้ให้คงไว้ตามเดิม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๓

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยุกระจายเสียง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรฐนิยม ฉบับที่ ๕

เรื่อง ภาษา และหนังสือไทย กับ หน้าที่พลเมือง

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การที่ชาติไทยจะดำรงถาวรและเจริญก้าวหน้า ยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องให้ภาษาและหนังสือของชาติเป็นส่วนประกอบอันสำคัญ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็น เอกฉันทให้ประกาศเป็นรฐนิยมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ประชาชาติไทย จะต้องยกย่อง เคารพ และนับถือภาษาไทย และต้องรู้สึก เป็นเกียรติยศในการพูด หรือการใช้ภาษาไทย

๒. ประชาชาติไทยจะต้องถือว่า หน้าที่ของพลเมืองไทยที่มีประการหนึ่งนั้นคือ ศึกษาให้รู้หนังสือไทยอันเป็นภาษาของไทย อย่างน้อยต้องให้อ่านออกเขียนได้ ประการที่สอง ประชาชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่อันสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือ แนะนำชักจูงให้พลเมืองที่ยังไม่รู้ภาษาไทย หรือยังไม่รู้หนังสือไทย ให้ได้รู้ภาษาไทย หรือให้รู้หนังสือไทยจนอ่านออกเขียนได้

๓. ประชาชาติไทยจะต้องไม่ถือเอา สภาพที่กำเนิด ภูมิลำเนาที่อยู่ หรือ สำเนียงแห่งการพูดที่แปร่งไปตามท้องถิ่น เป็นเครื่องแสดงความแตกแยกกัน

๔. ประชาชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีแห่งชาติ ช่วยแนะนำชักชวนกันสั่งสอนผู้ที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจหน้าที่พลเมืองดีของชาติให้รู้ได้ เข้าใจในหน้าที่พลเมืองดีแห่งชาติไทย

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๓

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วย ธรรมเนียม ฉบับที่ ๑๐
เรื่อง การแต่งกาย ของประชาชน ชาวไทย

ค้ำยรัฐบาลได้สังเกตเห็นว่า การแต่งกายของประชาชนชาวไทยใน
สาธารณสถานหรือที่ชุมนุมชน ยังไม่สุภาพเรียบร้อยสมกับวัฒนธรรมของชาวไทย
คณะรัฐมนตรี จึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นธรรมเนียมไว้ดัง
ต่อไปนี้

๑. ประชาชนไทยไม่พึงปรากฏตัวในที่ชุมนุมชนหรือ สาธารณสถาน ในเขตค
เทศบาล โดยไม่แต่งกายให้เรียบร้อย เช่น นุ่งแต่กางเกงชั้นใน หรือไม่สวมเสื้อ
หรือนุ่งผ้าลอยชาย เป็นต้น

๒. การแต่งกายที่ดีถือว่าเรียบร้อยสำหรับประชาชนชาวไทย มีดังต่อไปนี้

- ก. แต่งเครื่องแบบตามลัทธิ และในโอกาสที่จะแต่งได้
- ข. แต่งกายตามแบบสากลนิยมในท่านองที่สุภาพ
- ค. แต่งตามประเพณีนิยมในท่านองที่สุภาพ

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๔

พินุลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วย ธรรมเนียม ฉบับที่ ๑๑
เรื่อง กิจประจำวันของคนไทย

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า การรู้จักปฏิบัติกิจประจำวันเป็นข้อสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวแก่การผดุงส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ อันจะเป็นผลให้ประชาชนพลเมืองไทยทั่วไปมีสุขภาพแข็งแรงมั่นคง เป็นกำลังของประเทศชาติสืบไป คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศธรรมเนียมไว้ดังต่อไปนี้

๑. คนชาติไทยพึงแบ่งเวลาในวันหนึ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ ปฏิบัติงานที่เป็นอาชีพส่วนหนึ่ง ปฏิบัติงานกิจส่วนตัวส่วนหนึ่ง และพักผ่อนหลับนอนส่วนหนึ่ง ให้เป็นระเบียบและมีกำหนดเวลาอันเหมาะสมจนเกิดเป็นนิสัย

๒. คนชาติไทยพึงปฏิบัติกิจประจำวันตามปกติดังต่อไปนี้

ก. บริโภคอาหารให้ตรงตามเวลาไม่เกิน ๔ มื้อ

ข. นอนประมาณระหว่าง ๖ ถึง ๘ ชั่วโมง

๓. คนชาติไทยพึงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ประกอบกิจการงานของคนโดยไม่ทอดทิ้งและหลีกเลี่ยง กับควรหยุดเพื่อรับประทานอาหารเช้าและพักกลางวันไม่เกิน ๑ ชั่วโมง เมื่อกำหนดเวลาทำงานเวลาเย็นคงออกกำลังกายโดยเล่นกีฬากลางแจ้งวันหนึ่งอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง หรือประกอบงานอื่น ๆ เช่น ทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ หรือปลูกต้นไม้ เป็นต้น เมื่อชำระล้างร่างกายแล้วรับประทาน

๔. คนชาติไทยพึงใช้เวลาว่างเวลากลางคืนทำการงานอันจำเป็น ที่ค้างค้ำงอยู่ให้เสร็จ หรือสนทนาปราศรัย กับบุคคลในครอบครัว มีรสนิยม ศึกษาหาความรู้ โดยการฟังข่าววิทยุ กระจายเสียง อ่านหนังสือ หรือในการชมมหรสพหรือศิลปกรรมแล้วแต่โอกาส

๕. ประชาชนไทยพึงใช้เวลาว่างในวันหยุด ให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย และจิตใจ เช่นประกอบกิจในการศาสนา ฟังเทศน์ ทานบุญ ศึกษาหาความรู้ ท่องเที่ยว เล่นกีฬา หรือพักผ่อน เป็นต้น

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๔

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรฐนิยม ฉบับที่ ๑๒

เรื่อง การช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก คนชรา หรือ ทูพพลภาพ

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ในการอยู่ร่วมกัน แห่งชุมชนที่มีความ
มีน้ำใจเผื่อแผ่ ช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในเยาว์วัย คนชราหรือ ทูพพลภาพ เป็นวัช
ธรรมอันหนึ่งซึ่งบุคคลจะต้องปฏิบัติ

คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ ให้ประกาศเป็นรฐนิยมไว้ดังค
ต่อไปนี้

๑. ในที่สาธารณะชน หรือในถนนหลวง ให้บุคคลทำการช่วยเหลือ
คุ้มครอง โดยลักษณะที่จะยังความปลอดภัยให้แก่เด็ก คนชรา หรือคนทูพพลภาพ
ในการสัญจรไปมาหรือในการหลบหลีกอันตราย

๒. ผู้ที่สามารถกระทำการช่วยเหลือคุ้มครองดังกล่าวในข้อ ๑ ถือว่า
ผู้ที่เป็นผู้มีวัฒนธรรมควรได้รับความนับถือของชาวไทย

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๕

พิบูลสงคราม ป.

นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยุวิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวเทียมจันทร์ อำแหวง เกิดวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๑
ณ บ้านเลขที่ ๒ หมู่ ๓ ตำบลไสน่ดอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี สำเร็จการ
ศึกษามัธยมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปทุมวัน) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ และได้
รับประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๘ เป็นอาจารย์สอน
ประจำอยู่ที่โรงเรียนรางกลบางซอน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันรับราชการ เป็น
อาจารย์อยู่โรงเรียนวัดลาดบัวขาว เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย